

THE REIDOMOSDOSHMËRIA E RIINTEGRIMIT FËMIJËT E KTHYER NË BALLKANIN PERËNDIMOR

Që prej vitit 2012, 1070 shtetas nga vendet e Ballkanit Perëndimor kanë udhëtuar për të jetuar dhe luftuar në territoret e kontrolluara nga organizatat terroriste në Siri dhe Irak. Rreth 200 syresh kanë qenë të mitur në kohën e nisjes. Me kalimin e viteve, në arenën e konfliktit në Siri dhe Irak, kanë lindur një numër edhe më i madh fëmijësh të shtetasve të Ballkanit Perëndimor. Në fund të vitit 2019, rreth 485 individë ishin kthyer në shtëpi, duke e bërë Ballkanin Perëndimor rajonin me përqendrimin më të lartë të të kthyerve nga Siria dhe Iraku në Evropë. Qindra të tjerë, kryesisht të mitur, mbeten të bllokuar në Siri në kushte të rrezikshme, me perspektiva të pasigurta riatdhesimi. Shumë shtete po hasin vështirësi në vendimmarrjen e tyre lidhur me trajtimin e shtetasve që kanë udhëtuar për të jetuar dhe luftuar në të ashtuquajturin "kalifat" të Shtetit Islamik (IS). Megjithatë, përvoja dhe të kuptuarit e faktorëve që lehtësojnë angazhimin efektiv me të kthyerit nga Siria, e veçanërisht me fëmijët e kthyer, është ende në fazat e hershme. Kjo Notë Politike ofron rekomandime mbi qasjet alternative ndaj rehabilitimit dhe riintegritit (R&R) të fëmijëve të kthyer në Ballkanin Perëndimor, duke ndërthurur praktikën e mira të kohëve të fundit me parimet orientuese të konventave, traktateve dhe protokolleve që fokusohen te të drejtat e fëmijëve.

Per me shume, shihni: Adrian. Shtuni, [*Domosdoshmëria e Riintegritit: Fëmijët e Kthyer në Ballkanin Perëndimor*](#), *The RESOLVE Network*, 2020.

REKOMANDIME



Të miratojmë një qasje shumëpalëshe proaktive dhe gjithëpërfshirëse, duke ndjekur një strategji afatgjatë për kthimin dhe riintegrimin. Autoritetet qeveritare duhet të investojnë në mënyrë proaktive në partneritete dhe programe shumëpalëshe të cilat të jenë fleksibël, me financim të mjaftueshëm dhe gjithëpërfshirëse, duke integruar shoqërinë civile që në fillësë të procesit. Donatorët ndërkombëtarë dhe agjencitë e specializuara duhet të japin fonde shtesë dhe të bëjnë përpjekje për zhvillimin e kapaciteteve për të adresuar mungesat në burime dhe ekspertizë.



Të hartojmë protokolle angazhimi të përshtatura për të miturit e kthyer, duke i bërë ato publike dhe duke decentralizuar procesin e vënies së tyre në zbatim nëse është e mundur. Një qasje angazhimi e përshtatur me nevojat e veçanta të të miturve ka gjasa të kontribuojë në një rehabilitim psikosocial më efektiv dhe në një riintegrim të përsheptuar të fëmijëve të kthyer. Publikimi i këtyre udhëzimeve do të siguronte rritje të transparencës, llogaridhënies dhe mbështetjes për procesin.



Të fokusohemi te pikëpamja e edukimit në krijimin e kuadrit dhe qasjes për kthimin dhe riintegrimin e fëmijëve të kthyer. Për shkak të faktorëve që lidhen me sigurinë kombëtare, disa aspekte të riatdhesimit dhe kthimit e riintegrimin të të kthyerve, veçanërisht të të rriturve, janë të lidhura në mënyrë të pashmangshme me veprimtarinë ligjzbatuese dhe drejtësinë penale. Sidoqoftë, për fëmijët, arsimi dhe formimi profesional janë ndër aspektet më të rëndësishme të kthimit dhe riintegrimin, pasi i hapin rrugë të ardhmeje të re, siç është rasti i programeve të riintegrimin të ushtarëve të mitur.



Të mbështesim masat që i japin përparësi interesit më të lartë të fëmijëve të kthyer dhe një kthimi dhe riintegrimi sa më të shpejtë në shoqëri. Institucionet gjyqësore duhet të veprojnë në përputhje me legjislacionin ndërkombëtar dhe standardet në fuqi të drejtësisë për të mitur. Në rastet kur lejohet ndjekja penale e fëmijëve nën 18 vjeç, duhet të merren në konsideratë alternativa të tjera ndaj paraburgimit dhe burgimit, në përputhje me Konventën për të Drejtat e Fëmijëve.



Të kryejmë vlerësime të rrezikut dhe nevojave për të vlerësuar mirëqenien mendore të fëmijës së kthyer dhe nivelin e traumës para se të ofrojmë mbështetje psikosociale të përshtatur sipas nevojave individuale. Fëmijët e kthyer janë ekspozuar ndaj akteve të dhunës ekstreme dhe, në disa raste, mund të kenë qenë edhe vetë viktimat të kësaj dhune. Në raste të tjera, ata mund të kenë marrë pjesë në kryerjen e akteve ekstremiste të dhunshme. Agjencitë përgjegjëse për shëndetin publik duhet të kryejnë vlerësime të hollësishme dhe periodike për të vlerësuar secilin rast individualisht.



Të kryejmë teste psikometrike për të vlerësuar zhvillimin intelektual të fëmijëve të kthyer, në mënyrë që të bëhet kategorizimi i tyre i duhur në sistemin arsimor dhe t'u ofrohet ndihmë akademike sipas nevojës. Këto përpjekje kanë gjasa të jenë më efektive nëse fëmijët nuk institucionalizohen, por marrin formim akademik dhe ndihmë psikologjike në shtëpi, mundësisht nga ekipe të lëvizshme ekspertësh. Kjo mund të ndihmojë në shmangien e ndjenjave të papërshtatshmërisë, stigmatizimit dhe marginalizimit të mundshëm, derisa të kthyerit të arrijnë të mësohen me mjedisin e ri shoqëror.

RESOLVE NETWORK

Hulumtim më i thelluar | Praktikë e bazuar në informacion | Politika të përmirësuara kundër ekstremizmit të dhunshëm

www.resolvenet.org | [@resolvenet](https://twitter.com/resolvenet)

RESOLVE“ e ka selinë në Institutin e Paqes të SHBA-ve dhe mbështetet në trashëgiminë dhjetëra vjeçare të angazhimit të thellë të Institutit në komunitetet e përfshira nga konflikti.